

بِسْمِ اللَّهِ الرَّحْمَنِ الرَّحِيمِ

مشور اخلاق پژوهش

بیامی از خداوند بجان و اعتماد به این که عالم محضر خداست و همواره ناظر بر اعمال انسان و به منظور پاس داشت مقام بلند دانش و پژوهش و نظر به اهمیت

جایگاه دانشگاه در اعتدای فرهنگ و تمدن بشری، مادیان و انبویان و اعضاء بیات علی و احدی دانشگاه آزاد اسلامی متعهد می گردیم اصول زیر را در انجام

فحایت های پژوهشی مد نظر قرار داده و از آن تخطی نکنیم:

۱- اصل برانت: الترام به برانت جوی از هر گونه رفتار غیر حرفه ای و اعلام موضع نسبت به کسانی که حوزه علم و پژوهش را به مثابه های غیر علمی می آلائند.

۲- اصل رعایت انصاف و امانت: تعهد به اجتناب از هر گونه جانب داری غیر علمی و حفاظت از اموال، تجمیزات و منابع در اختیار.

۳- اصل تزویج: تعهد به رواج دانش و اشاعه نتایج تحقیقات و انتقال آن به بهکاران علمی و دانشویان به غیر از مواردی که منع قانونی دارد.

۴- اصل احترام: تعهد به رعایت حریم ها و حرمت ها در انجام تحقیقات و رعایت جانب تقد و خودداری از هر گونه حرمت شکنی.

۵- اصل رعایت حقوق: الترام به رعایت کامل حقوق پژوهشگران و پژوهیدگان (انسان، حیوان و نبات) و سایر صاحبان حق.

۶- اصل رازداری: تعهد به صیانت از اسرار و اطلاعات محرمانه افراد، سازمان ها و کلیه افراد و نهاد های مرتبط با تحقیق.

۷- اصل حقیقت جوی: تلاش در راستای پی جوی حقیقت و وفاداری به آن و دوری از هر گونه پنهان سازی حقیقت.

۸- اصل مالکیت مادی و معنوی: تعهد به رعایت کامل حقوق مادی و معنوی دانشگاه و کلیه بهکاران پژوهش.

۹- اصل منافع ملی: تعهد به رعایت مصالح ملی و در نظر داشتن پیشبرد و توسعه کشور در کلیه مراحل پژوهش.

دانشگاه آزاد اسلامی

واحد تهران مرکز

پایان نامه برای دریافت درجه کارشناسی ارشد (M.A)

گرایش: ارتباط تصویری

عنوان پایان نامه

جایگاه زبان تصویری در تلویزیون

نام استاد راهنما:

جناب آقای دکتر مجتبی الهیاری

نام استاد مشاور:

جناب آقای وحید شیخیان

پژوهشگر:

سحر علی زاده یغمایی

تابستان ۹۲

تقدیم بہ:

روح بزرگوار پدر و خواہرم

و تقدیم بہ مادر و برادرم؛ همچون کوبہی می مانند کہ بہ ایشان تکیہ دادم.

باساس فراوان:

در اینجا فرصت را معتنم شمرده و از زحمات بی دریغ استاد راهنمایم، جناب آقای دکتر الهیاری و استاد

مشاور جناب آقای شیخیان که در این پروژه بسیار کمک حال اینجانب بوده اند، کمال تشکر را دارم.

تعهدنامه اصالت پایان نامه کارشناسی ارشد

اینجانب سحر علی زاده یغمایی دانش آموخته مقطع کارشناسی ارشد ناپیوسته به شماره دانشجوی ۹۰۰۸۰۰۵۸۴ در رشته ارتباط تصویری که در تاریخ ۱۸ / ۶ / ۹۲ از پایان نامه خود تحت عنوان: جایگاه زبان تصویری در تلویزیون دفاع نمودم.

بدینوسیله متعهد می شوم:

- ۱- این پایان نامه حاصل تحقیق و پژوهش انجام شده توسط اینجانب بوده و در مواردی که از دستاوردهای علمی و پژوهشی دیگران (اعم از پایان نامه، کتاب، مقاله و ...) استفاده نموده ام، مطابق ضوابط و رویه های موجود، نام منبع مورد استفاده و سایر مشخصات آن را در فهرست ذکر و درج کرده ام.
- ۲- این پایان نامه قبلاً برای دریافت هیچ مدرک تحصیلی هم سطح، پایین تر یا بالاتر در سایر دانشگاهها و موسسات آموزش عالی ارائه نشده است.
- ۳- چنانچه بعد از فراغت از تحصیل، قصد استفاده و هرگونه بهره برداری اعم از چاپ کتاب، ثبت اختراع و ... از این پایان نامه داشته باشم، از حوزه معاونت پژوهشی واحد مجوزهای مربوطه را اخذ نمایم.
- ۴- چنانچه در هر مقطع زمانی خلاف موارد فوق ثابت شود، عواقب ناشی از آن را بپذیرم و واحد دانشگاهی مجاز است با اینجانب مطابق ضوابط و مقررات رفتار نموده و در صورت ابطال مدارک تحصیلی ام هیچگونه ادعایی نخواهم داشت.

نام و نام خانوادگی:

تاریخ و امضا

بسمه تعالی

در تاریخ: ۱۸ / ۶ / ۱۳۹۲

دانشجوی کارشناسی ارشد سحر علی زاده یغمایی از پایان نامه خود دفاع نموده و

با نمره ۲۰ به حروف بیست و با درجه عالی مورد تصویب قرار گرفت.

امضاء استاد راهنما

فهرست مطالب

صفحه

عنوان

تقدیم

قدردانی

۱ ..... پیشگفتار

۲ ..... مقدمه

فصل اول: پروپوزال

۵ ..... ۱-۱- بیان مسئله

۵ ..... ۱-۲- اهمیت موضوع تحقیق

۶ ..... ۱-۳- اهداف تحقیق

۶ ..... ۱-۴- سوالات و فرضیه های تحقیق

۶ ..... ۱-۵- چهارچوب نظری تحقیق

۷ ..... ۱-۶- روش تحقیق

۷ ..... ۱-۷- پیشینه پژوهش

۷ ..... ۱-۸- روش گردآوری اطلاعات

۷ ..... ۱-۹- روش تجزیه و تحلیل اطلاعات

۷ ..... ۱-۱۰- منابع پژوهش

۷ ..... ۱-۱۱- واژه های کلیدی

فصل دوم: زبان تصویری و تلویزیون

۹ ..... ۲-۱- تاریخچه اختراع تلویزیون

۱۲ ..... ۲-۲- کاربرد گرافیک و تلویزیون

فصل سوم: محدودیتها و امکانات زبان تصویری در تلویزیون، (باتوجه به سواد بصری جامعه)

۳۶ ..... ۳-۱- کادر و اندازه ی تصویر

۴۲ ..... ۳-۲- رنگ

۴۵ ..... ۳-۳- نور

۴۸ ..... ۳-۴- خیال پردازی

۴۸ ..... ۳-۵- ایجاد جلوه های ویژه توسط نور

۵۳ ..... ۳-۶- صدا

۳-۷- مخاطب..... ۵۴

فصل چهارم: گرافیک تلویزیونی و سیر تحول آن

۴-۱- زبان تصویری و عناصر ۵۷

۴-۲- ارتباطهای بصری ۷۳

۴-۳- پیام بصری ۷۳

۴-۴- ابعاد گرافیک تلویزیون ۷۴

۴-۵- انواع گرافیک تلویزیون ۸۰

۵-۶- ارزش گرافیک در تلویزیون ۸۵

فصل پنجم: تبلیغات تلویزیونی و سیر تحول آن

۵-۱- تبلیغ در تلویزیون ۹۱

۵-۲- کپشن پشت مجری ۱۱۰

۵-۳- گرافیک و دکور ۱۱۱

۵-۴- تهیه تیتراژ با عکس ۱۱۸

۵-۵- استفاده از انیمیشن در تیتراژ ۱۲۱

۵-۶- گرافیک لیزری ۱۲۷

۵-۷- عناصر موجود در پیامهای تبلیغاتی ۱۳۰

فصل ششم: گرافیک کامپیوتری و کاربرد آن در تلویزیون

۶-۱- گرافیک کامپیوتری ۱۳۳

۶-۲- گرافیک کامپیوتری در تلویزیون ۱۳۷

۶-۳- کاربردهای گرافیک کامپیوتری ۱۴۰

۶-۴- اسکنر ۱۴۴

۶-۵- دوربین و ویدئو ۱۴۴

کلام آخر ۱۴۵

منابع و ماخذ ۱۵۶

پیشگفتار

فایده نگاشتن یک مجموعه در مورد گرافیک تلویزیونی در حالیکه هیچ تصویر متحرک و صدایی وجود ندارد چیست؟ آری گرافیک تلویزیون باید از طریق تلویزیون بیان شود نه در بین صفحات کاغذ، براستی هم تلاش بر این بود. اما نهایتاً با علم اینکه زبان مکتوب نمی‌تواند دنیای تصویر را بیان نماید ناگزیر به جمع‌آوری مطالب و نگاشتن این صفحات پرداخته شد و علیرغم محدود بودن منابع در باب این موضوع و گستردگی آن. سعی بر این بوده که مجموعه‌ای مکتوب و مصور برای آشنایی دوستداران این رشته از هنر گرافیک گردآوری شود.

این مجموعه نمی‌تواند گرافیک تلویزیونی را آموزش دهد و به شما بگوید چگونه باید آنرا انجام داد زیرا این کار با نوشته مقدور نیست بلکه عنوان می‌کند، که گرافیک تلویزیونی چیست؟ چگونه آغاز شده، چه انواعی دارد، محدوده کار آن چقدر است، چه امکاناتی دارد، در گذشته چگونه اجرا شده و امروز به چه شکلی انجام می‌شود.

آیا امروزه چنین به نظر می‌رسد که طراحان گرافیک تلویزیون برای انجام هر کاری، حتی تراشیدن مدادهایی که به ندرت استفاده کنند از کامپیوتر استفاده می‌کنند؟ و یا مواجهه آنان با خیل عظیم مخاطبان و همراه شدنشان با تکنولوژی تلویزیون، آنچنان دست و پای آنان را بسته است که این وسیله برای آنان تصمیم می‌گیرد؟

باشد که، که این مجموعه بتواند مورد استفاده طراحان گرافیکی که می‌خواهند در تلویزیون انجام وظیفه نمایند و همچنین دانشجویانی که در این رشته تحصیل می‌کنند باشد.

امید آن دارم که اساتید محترم پس از مطالعه، بر اینجانب منت گذاشته و در جهت رفع نواقص و تکمیل آن یاریم کنند.

مقدمه

عصر حاضر را می‌توان عصر ارتباطات نامید عصری که در آن زندگی انسان بیش از هر زمان دیگر تحت تاثیر جریان‌های ارتباطی و وسایل ارتباط جمعی قرار گرفته است. در جامعه امروزی انسان در همه حال و تقریباً بدون وقفه درگیر فعالیت‌های ارتباطی است. ارتباطات یک پدیده اساسی و ضروری در فعالیت‌های انسان و جامعه می‌باشد. در زندگی اجتماعی انسان مجبور است خواسته‌ها، اطلاعات، دانش‌ها و تجربیات، افکار و عقاید خود را با دیگران در میان بگذارد و می‌توان گفت بخاطر اینگونه روابط است که جامعه وجود دارد. ارتباطات علاوه بر اهمیت دادن به تجربه فیزیکی انسانها به عنوان یک جامعه فعالیت‌های فردی و اجتماعی انسان را نیز ساده‌تر می‌سازد. همه ما برای عبور از خیابان منتظر چراغ سبز می‌شویم، برای آگاهی از آخرین خبرها و رویدادها به رادیو گوش می‌دهیم، تلویزیون تماشا می‌کنیم یا روزنامه می‌خریم.

در دنیای امروز وسایل ارتباط جمعی تقریباً در هر موضوع مهم ایدئولوژی، اجتماعی، فرهنگی، اقتصادی و سیاسی دخالت موثر دارند. از نظر روانشناسی و جامعه‌شناسی، همه‌گیر شدن وسایل ارتباطی تحول و دگرگونی عظیمی در طرز تفکر، سلیقه و بالاخره در رفتار مردم بوجود آورده است. انسان توانسته است با استفاده از وسایل ارتباط جمعی توانایی‌های خود را توسعه و گسترش دهد. بدون جهت نیست که مک‌لوهان¹ رسانه‌های ارتباطی را گسترش حواس و توانایی‌های انسان می‌داند. رسانه‌های ارتباطی از زمانهای بسیار دور به عنوان وسایل انتقال و انتشار اطلاعات در خدمت انسان بوده‌اند. علایم تصویری، نقاشیها و کنده‌کاریهای روی دیواره غارها که از هزاران سال قبل به جا

---

¹ MC. Luhan

مانده‌اند نشانه استفاده انسان از رسانه برای برقراری ارتباط با دیگران می‌باشد. ارتباطات و وسایل ارتباطی نقش فزاینده‌ای در زندگی انسان امروزی دارند و هر روز وسیع‌تر و سریع‌تر از گذشته زندگی فردی و اجتماعی انسان را متحول و دگرگون می‌سازند. لازم به یاد آوری است که از پیدایش زبان تا شروع خط صدها هزار سال طول کشید. از خط تا چاپ هزاران سال، از چاپ تا ظهور فیلم و امواج.

فصل اول : بیان پروپوزال

۱-۱ بیان مساله تحقیق :

با توجه به جایگاه تلویزیون به عنوان یک عامل ارتباطی مهم در جامعه و کاربرد تصویر در آن نیاز سواد بصری جامعه در ارتباط با این وسیله بسیار حائز اهمیت است.

امروزه از طریق رادیو تلویزیون پیام های تصویری فرهنگی، اجتماعی، سیاسی و غیره برای جذب مخاطب ارسال می گردد. با آگاهی به زبان بصری این پیام ها سریع تر و مفهوم تر به مخاطب خواهد رسید بخصوص در رقابت های جهانی و استفاده از تلویزیون به عنوان یک ابزار قدرت و تبلیغات مخاطب می تواند مورد سوء استفاده ی بعضی از تبلیغات قرار بگیرد، لذا در این تحقیق، تصویرهای ارائه شده در تلویزیون از نظر سواد بصری مورد تجزیه و تحلیل قرار بگیرد.

این زبان زبان تصویری، امروزه عامل مهمی در ارتباطات اجتماعی و سیاسی دنیا می باشد از طرفی سرعت انتقال زبان بصری برای پیام های مورد نظر در مقایسه با پیام های نوشتاری بسیار سریع تر و موثرتر می باشد. مسلماً با استفاده ی صحیح از این زبان می توان باعث تحولات قابل ملاحظه در فرایند اجتماعی و روابط اجتماعی گردد.

۱-۲ اهمیت موضوع تحقیق و دلایل انتخاب آن :

امروزه تلویزیون یکی از وسیله های ارتباطی مهم جهانی است. بخصوص با ارتباطات ماهواره ای اهمیت این دستگاه تبلیغاتی روز به روز بیشتر و بیشتر خواهد شد که از این طریق تعامل فرهنگی بین اقوام مختلف برقرار می گردد. اهمیت زبان بصری در این موقعیت مورد پژوهش قرار می گیرد.

۱-۳ اهداف تحقیق :

- ۱- چگونگی زبان بصری جامعه و سیر تحول آن
- ۲- چگونگی بکارگیری عناصر تشکیل دهنده ی تصویر و سیر تحول آن
- ۳- تکنیک های جدید در اجرای ارائه تصویر و تاثیر آن در مفهوم عام
- ۴- نقاط مشترک زبان بصری در فرهنگ های مختلف دنیا
- ۵- نیاز زبان بصری در جامعه ی امروز و اهمیت آن در تحول زندگی بشر

۱-۴ سوالات یا فرضیه های تحقیق (بیان روابط بین متغیرهای مورد مطالعه) :

- ۱-زبان بصری متناسب با فرهنگ هر ملت است.
- ۲-زبان بصری متناسب با درک شخصی افراد است.
- ۳-اجباراً جهان به سمت یک زبان بصری مشترک متحد هدایت خواهد شد.
- ۴- تلویزیون نقش اساسی در گسترش زبان بصری دارد.
- ۵- تلویزیون عامل زبان مشترک بین اقوام می باشد.

۱-۵ چهارچوب نظری تحقیق :

- ۱-زبان تصویر چیست؟
- ۲-ویژگی های زبان تصویری
- ۳-تحول زبان تصویری
- ۴-رابطه ی زبان تصویر با فرهنگ منطقه
- ۵-کاربرد زبان تصویر در تلویزیون
- ۶-تاثیر زبان تصویر در ارتباطات جهانی

۱-۶ روش تحقیق

کتابخانه ای-میدانی-بررسی مقالات و تجزیه و تحلیل زبان تصویر در تلویزیون

۱-۷ پیشینه پژوهش:

در صورت تحقیق در ادامه ی پژوهش استفاده خواهد شد.

۱-۸ روش گرد آوری اطلاعات:

مراجع کتابخانه ای، اینترنتی و مقالات

۱-۹ روش تجزیه و تحلیل اطلاعات:

تاثیر سواد بصری در درک و مفهوم تصویر از طریق تحقیق میدانی

۱-۱۰ منابع پژوهش:

در ضمن تحقیق و استفاده از منابع مختلف، اعلام خواهد شد.

۱-۱۱ واژه‌های کلیدی:

زبان تصویر- عناصر تصویری- فرهنگ- ارتباطات جهانی- مکان های تبلیغاتی - تلویزیون و اهمیت آن و ...

فصل دوم: زبان تصویری و تلویزیون

۲-۱- تاریخچه اختراع تلویزیون

۲-۲- کاربرد گرافیک و تلویزیون

مقدمه

تلویزیون در سال ۱۹۳۶ م. اختراع شد. ولی تا سال ۱۹۴۶ عملاً مورد بهره برداری قرار نگرفت. بعد به فاصله سه یا چهار سال ممالک اروپایی غربی به تلویزیون مجهز شدند که قدیمی ترین آنها کشور انگلستان است. سپس به مرور در اکثر ممالک راه باز شد و مورد استفاده واقع شد و تقریباً در سال ۱۳۲۵ بود که تلویزیون در ایران با سرمایه ی خصوصی دائر و آغاز به کار کرد.

۱-۲ تاریخچه اختراع تلویزیون

در قرن ۱۹ دانشمندان به این نتیجه رسیدند که تصویر نیز مثل صدا می تواند از طریق سیم منتقل شود. در همین زمان دانشمندانی روی نظریه خمیر کلارک ماکس ول^۱ کار می کردند طبق این نظریه انرژی (که امروزه انرژی الکتروماگنتیک نامیده می شود) در فضا حرکت می کند و این حرکت بصورت اشکال موجی است و با بکار گیری قواعد ریاضی قابل هدایت می باشد البته لازم به ذکر است که این نظریه قبل از انتقال تصویر توسط سیم کشف شده بود.

به دنبال تلاش دانشمندان در جهت تحقق رویای انتقال تصویر، جوانی کازلی^۲ (۱۸۹۱-۱۸۱۵) که ایتالیایی بود در سال ۱۸۵۶ موفق شد دستگاهی بسازد که قادر بود پیام های خطی کوتاه یا طرح های ساده خطی را ارسال کند.

---

^۱. Clark Max wel

^۲. Gioanni Kazeli

این دستگاه به نام پانتل گراف^۱ خوانده شد. آرتور کورن^۲ آلمانی (۱۸۷۰-۱۹۴۵) موفق شد فتو تلگرافی که جهت مخابره عکس از طریق سیم یا تلفن بود بسازد. او در سال ۱۹۰۷ موفق شد نخستین ارتباط تصویری بین برلین و پاریس را برقرار کند پس از او اوژن بلن^۳ فرانسوی (۱۸۷۶-۱۹۶۲) روش او را تکمیل کرد او دستگاهی بلینوگراف^۴ را ساخت که جهت انتقال سریع عکس‌های خبری روزنامه بکار گرفته شد. این دستگاه قادر بود در ۱۲ دقیقه یک عکس ۱۸×۱۳ را منتقل کند که امروزه به نام فکسی مایل^۵ نامیده می‌شود و می‌توان گفت تلویزیون از تکنیک این دستگاه شکل گرفت همانگونه که رادیو از تلفن و سینما از عکاسی.

به هر حال انتقال تصویر توسط سیم یا بدون سیم پس از حل دو مشکل عمده صورت گرفت:

۱- چگونه شدت‌های متغیر انرژی نورانی را می‌توان به جریان‌های نسبتاً متغیر الکتریکی تبدیل

کرد؟

۲- چگونه این جریان‌ات به تصویر بدل شود؟ (مسئله تحلیل، جاروب و خواندن دوباره تصویر)

در سال ۱۸۷۳ آندره می^۶ که مامور تلگراف در ایرلند بود کشف کرد که سلنیوم نسبت به نور عکس‌العملی نشان می‌دهد. آندره می کشف کرد وقتی جریان الکتریکی در مقابل نور آفتاب از سلنیوم عبور داده می‌شود در مقایسه با زمانی که سلنیوم در تاریکی است، عبور جریان خیلی بهتر صورت می‌گیرد. در جهت حل مشکل دوم یک دهه بعد پل نیپکو^۷ آلمانی دیکی اختراع کرد که با درخشش نور به سوراخ‌های آن و حرکت دیسک، تصویر اصطلاحاً جاروب می‌شد.

بالاخره در سال ۱۹۲۳ چارلز فرانسیس جنکیز^۸ در آمریکا و جیمز لوجی بردل^۹ در انگلستان موفق شدند در سطح آزمایشگاهی، انتقال تصویر بدون سیم را انجام دهند.

---

۱. Pantelgraph

۲. Arthur Kuron

۳. Ogene Belne

۴. Belinograph

۵. Faxi Meil

۶. Andre Mee

۷. Paul Nipkow

۸. Charles Francis Jenkiz

۹. James Lujj Berdel

سیستم تلویزیون در آغاز بر اساس قواعد جاروب دیسکی نیکو عمل می‌کرد. جنکیز و بردو دیگر کسانی که سیستم تلویزیون نخستین را تجربه می‌کردند همه از روش جاروب مکانیکی تصویر استفاده می‌کردند.

انتقال تصویر به روش مکانیکی دارای محدودیت‌هایی بود به همین خاطر بعضی از دانشمندان همچون فیلوت فرانس ورث^۱ و لادمیر-زوری کین^۲ توجه خود را به جاروب الکترونیکی تصویر معطوف داشتند و بحث و مجادله بین طرفداران دو روش جاروب مکانیکی تصویر و جاروب الکترونیکی تصویر تا سال ۱۹۳۰ ادامه یافت. گرچه طرفداران جاروب مکانیکی تصویر موفقیت‌هایی هم بدست آوردند، اما سرانجام پیروزی در سال ۱۹۳۰ به نفع طرفداران جاروب الکترونیکی تصویر تمام شد. تلویزیون در این سال هنوز در ابتدای راه بود.

تعریف تلویزیون

آنچه امروز در اصطلاح عمومی تلویزیون نامیده می‌شود، عبارت است از انتقال پیوسته تمام معلومات قابل رویت یک میدان دید، توسط امواج الکترومغناطیسی از یک نقطه به محل دیگر، به نحوی که تمام تغییرات طبیعی این میدان دید، حرکات، تغییرات روشنایی و تاریکی از دور با احساس همزمانی و پیوستگی قابل تعقیب باشد.

برای مثال در شب ۲۰ ژوئیه ۱۹۶۹ م، ۵۰۰ تا ۶۰۰ میلیون تماشاگر در اطراف و اکناف کرده، زمین به طور مستقیم شاهد پیاده شدن دو فضانورد بر سطح کره ماه بودند، بنابراین می‌توان گفت که به تدریج تفاوتها تا انجا کاهش خواهد یافت که روستاییان و شهرنشینان، روشنفکران، کارگران، جوانان و پیران در حادثه‌ای که در آن واحد به آنها عرضه خواهد شد، مشارکت یابند.

---

^۱ . Filot Francis wers Veladimier

^۲ . Zuri Keen